

## ΡΟΛΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο Ηλίας Βεργίτης κάνει χρήση του ερωτήματος «Τι είναι τελικά αυτό που διαφοροποιεί σήμερα τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης από τα παραδοσιακά;» Να αιτιολογήσεις τον ρόλο του ερωτήματος αυτού στην οργάνωση του κειμένου. 14545

Θα μπορούσε να ειπωθεί – με αρκετή δόση ιστορικής αυθαιρεσίας, είναι αλήθεια – ότι ο Θουκυδίδης υπήρξε ο πρώτος δημοσιογράφος της Ιστορίας, διότι κατέγραψε γεγονότα απογυμνωμένα από τα μυθολογικά τους στοιχεία, σε μια γλώσσα λαϊκή και κατανοητή από όλους. [...] Στους 26 αιώνες που μεσολάβησαν από τότε η είδηση πλέον μεταδίδεται σε κλάσματα του δευτερολέπτου και τα περιθώρια για ταυτόχρονη ανάλυσή της ολοένα στενεύουν. Τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης αναζητούν νέες διεξόδους μπροστά στις αυξημένες απαιτήσεις ενός νέου είδους κοινού, που απαιτεί γρήγορη, έγκυρη, σαφή και κυρίως «έξυπνη» ενημέρωση. Μπορεί άραγε το διαδίκτυο – αν και βρίσκεται ακόμη στην εφηβική ηλικία – να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα; Τι είναι τελικά αυτό που διαφοροποιεί σήμερα τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης από τα παραδοσιακά;

Το πρώτο στοιχείο είναι το κοινό τους. Γνωρίζουμε, λίγο ως πολύ, το target group<sup>1</sup> των εφημερίδων, της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου: το σύνολο του πληθυσμού στον χώρο εμβέλειάς τους, ο οποίος κατά κύριο λόγο περιορίζεται εντός εθνικών συνόρων.

### Απάντηση

Ο ρόλος του ερωτήματος είναι δομικός. Ο συγγραφέας με βάση το ερώτημα που θέτει στην αρχή του κειμένου του και την απάντηση σε αυτό οργανώνει αποτελεσματικά το κείμενό του. Αναρωτιέται αρχικά σε τι διαφοροποιούνται τα διαδικτυακά από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και στη συνέχεια επισημαίνει τις διαφορές αυτές. Με τη χρήση του ερωτήματος το κείμενο αποκτά συνοχή.

---

<sup>1</sup> ομάδα-στόχος

- 2. Η 2<sup>η</sup> παράγραφος του Κειμένου 1 αρχίζει με ένα ερώτημα. Να περιγράψεις με συντομία πώς το ερώτημα συμβάλλει στη νοηματική σύνδεση των δύο πρώτων παραγράφων του κειμένου. 14548**

*Ακόμα και οι New York Times βάζουν σε εισαγωγικά οποιαδήποτε δήλωση κάνει κάποιος στον δρόμο, μεταμορφώνοντάς την έτσι σε «γεγονός», υπό το πρόσχημα ότι έτσι διαχωρίζουν το «γεγονός» από τον σχολιασμό. Όλες οι εφημερίδες αυτό κάνουν. Είναι κάτι για το οποίο έχω γράψει επανειλημμένα ασκώντας πολεμική. Απλούστατα, όταν γράφω ένα δοκίμιο, ο κόσμος αδιαφορεί. Μ' ένα μυθιστόρημα, όμως, ο κόσμος δίνει στα προβλήματα τη δέουσα προσοχή.*

*Γιατί όμως η δημοσιογραφία πέφτει ολοένα και συχνότερα σ' αυτή την παγίδα; Εξαιτίας της κρίσης που αντιμετωπίζει, η οποία χρονολογείται από την εμφάνιση της τηλεόρασης. Εκεί ακούς αποβραδής όσα η εφημερίδα γράφει το επόμενο πρωί. Η εφημερίδα έπρεπε να έχει εξαφανιστεί ολοσχερώς, αλλά αντ' αυτού μετατράπηκε σε «εβδομαδιαία». Την εποχή που πρωτοεμφανίστηκε η τηλεόραση, οι εφημερίδες κυκλοφορούσαν με 8 ή 12 σελίδες. Τώρα, έχουν 60. Τη στιγμή που δεν είχαν πια τίποτα να πουν, αύξησαν την ύλη τους εντάσσοντας σ' αυτήν σχόλια, αναλύσεις ή, απλούστατα, κουτσομπολιά.*

#### **Απάντηση**

Η 2η παράγραφος του Κειμένου 1 αρχίζει με ένα ερώτημα. Αυτό το ερώτημα θεωρείται άμεσο, καθώς στη συνέχεια δίνεται η απάντησή του από το συντάκτη. Βοηθάει στη συνοχή των δύο πρώτων παραγράφων, διότι ο ρόλος του είναι μεταβατικός. Στην πρώτη παράγραφο ο συντάκτης αφορμάται από πραγματικό γεγονός για τον τρόπο που αντιμετωπίζει την πληροφορία έντυπο ευρείας κυκλοφορίας της Αμερικής και μέσω αυτού διαπιστώνει την κρίση που διέρχεται η δημοσιογραφία. Στη συνέχεια, με τη χρήση του ερωτήματος για τις αιτίες αυτής της κρίσης προβαίνει στην ανάλυση των αιτιών και γενικότερα του θέματος της δημοσιογραφικής κρίσης που τον απασχολεί.

- 3. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 διατυπώνονται μια σειρά από ερωτήματα από τον αρθρογράφο. Πώς εξυπηρετούν τη σύνδεση των νοημάτων του κειμένου και τι προσφέρουν στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα; 15359**

*Κατανοώ την ανάγκη να αντιμετωπίσουμε τους πραγματικούς κινδύνους από τη διασπορά ψευδών ειδήσεων, ιδίως από τη στιγμή που το διαδίκτυο και ειδικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιτρέπουν πολύ μεγάλη αναπαραγωγή ψευδών, θεωριών συνωμοσίας και ρατσιστικών θεωριών. Όμως, δεν πιστεύω ότι ωφελούν βήματα που απειλούν να φέρουν τους δημοσιογράφους αντιμέτωπους με πιο συχνές ποινικές διώξεις για πράγματα που έγραψαν, κάνοντας τη δουλειά τους και με σεβασμό στη δεοντολογία. Ιδίως, όταν ήδη βλέπουμε τριγύρω μας τα προβλήματα που προκαλούν οι αλληπάλληλες αγωγές που δέχονται δημοσιογράφοι και μέσα ενημέρωσης. Αγωγές που μπορεί να μην έχουν θετική έκβαση για όσους τις καταθέτουν, αλλά για όσους τις δέχονται σημαίνουν μεγάλη ταλαιπωρία και κόστος, ψυχικό και υλικό. Γι' αυτό και πολλές φορές έχουν περιγραφεί ως απόπειρες φίμωσης των δημοσιογράφων και των μέσων ενημέρωσης.*

*Αυτό σημαίνει ότι δεν χρειάζεται τίποτα να αλλάξει στα ζητήματα; Ότι είναι όλα καλά στον τρόπο που ασκείται στη χώρα η δημοσιογραφία; Ότι δεν χρειάζεται να στοχαστούμε τι γίνεται, όταν όντως η δημοσιογραφία «περνάει τα όρια»; Κάθε άλλο.*

*Υπάρχουν σοβαρά προβλήματα σήμερα και στον τρόπο που ασκείται η δημοσιογραφία. Συχνά υπάρχει μικρότερη τεκμηρίωση και μεγαλύτερη ευκολία στο να γράφονται καταγγελίες με την επικίνδυνη ελαφρότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ακόμα, υπάρχει μεγαλύτερος πειρασμός για «δολοφονίες χαρακτήρα». Υπάρχει ανευθυνότητα στο πώς αναπαράγονται φήμες, θεωρίες που δεν έχουν αποδειχτεί, διαδόσεις που δεν αναλογούν στην πραγματικότητα.*

## **Απάντηση**

Η διατύπωση των ερωτημάτων στην τρίτη παράγραφο στοχεύει:

- Ως προς τη σύνδεση των νοημάτων: στη λειτουργία τους ως «γέφυρα» και μετάβαση μεταξύ του πρώτου μέρους του κειμένου, όπου αναλύονται τα αποτελέσματα της αυστηροποίησης του νόμου για τη διάδοση ψευδών ειδήσεων και οι αντιρρήσεις του αρθρογράφου σ' αυτό και του δεύτερου μέρους, όπου ο ίδιος παρουσιάζει τις λύσεις που προτείνει, αφού έχει γίνει η παραδοχή πως το πρόβλημα υπάρχει.
- Ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα: στην εκδήλωση του προσωπικού προβληματισμού του συγγραφέα για την κατάσταση και στην ευαισθητοποίηση και των αναγνωστών, στη διατήρηση του αμείωτου ενδιαφέροντος για τη συνέχιση της ανάγνωσης. Επίσης, με τη διατύπωση των ερωτήσεων το άρθρο αποκτά αμεσότητα και ζωντάνια.

**4. Να εξηγήσεις με συντομία τον ρόλο των ερωτήσεων στη δομή/οργάνωση της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1. 16816**

*Τα ΜΜΕ δομώντας μίαν άλλη πραγματικότητα, αυτή της πληροφορημένης και ενημερωμένης κοινωνίας, αυτο-αναγορεύονται σε καθρέφτη ή εικόνα. Πόσο βέβαιοι είμαστε, όμως, ότι όλα τα στοιχεία και τα σχόλια που γράφονται κι ακούγονται συγκροτούν την πραγματικότητα κι ότι δεν υπάρχουν «κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα»; Από την άλλη πλευρά, η εικόνα «της κοινωνίας της εικόνας» αναδεικνύει μια κοινωνία που φαίνεται να έχει παραδοθεί στις εικόνες που παράγουν οι άλλοι και καταναλώνει η ίδια. Ποια άραγε μηνύματα -και σε ποιους ακριβώς- εκπέμπει ο κόσμος των εικόνων της ανέμελης ζωής, της άθλιας ζωής, των πετυχημένων και των αποκλεισμένων, των απαθών και των ψυχοπαθών (Βιθυνός, 1998); Υπάρχει απώλεια του πραγματικού, μια σχάση ανάμεσα στην αναπαράσταση και στο γεγονός, με συνέπεια η αναπαράσταση να καθίσταται τελικά πραγματικότητα και το κοινωνικό να βιώνεται φαντασιακά.*

**Απάντηση**

Τα ερωτήματα εκφράζουν με τη μορφή αποριών (του ίδιου του συγγραφέα ή απορίας που βασίζεται στην άποψη ενός ειδικού, τον οποίον επικαλείται, όπως ο Βιθυνός) τον κύριο προβληματισμό του κειμένου αναφορικά με την εικόνα της κοινωνίας που προβάλλουν τα ΜΜΕ. Με αυτά οργανώνεται δομικά ο εισαγωγικός χαρακτήρας της πρώτης παραγράφου και δημιουργείται κατάλληλο έδαφος για προβληματισμό του δέκτη και ενεργοποίηση του ενδιαφέροντός του.

**5. Η συντάκτρια χρησιμοποιεί συχνά ερωτήματα στο κείμενό της. Να τα εντοπίσεις και να εξηγήσεις τη λειτουργία τους στην οργάνωση του Κειμένου 1. 20237**

**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**  
Διαβάζουμε εφημερίδες;

*Η ανάγνωση εφημερίδων δεν εντάσσεται στις ευγενείς και απαιτητικές αναγνώσεις, αλλά στις ταπεινές, καθημερινές ασχολίες ανθρώπων όλων των κοινωνικών τάξεων και των μορφωτικών επιπέδων. Χρησιμοποιώ, καταχρηστικά και αυθαίρετα, ενεστώτα τη στιγμή που όλοι ξέρουμε πως σήμερα η ανάγνωση εφημερίδων έχει περιοριστεί πολύ, η ηλεκτρονική δημοσιογραφία, οι διαδικτυακοί ενημερωτικοί ιστότοποι, τα μπλογκς αποτελούν τη βασική πηγή ενημέρωσης, μαζί με*



την τηλεόραση βέβαια, για εκατομμύρια ανθρώπους. Παρόλα αυτά, εφημερίδες υπάρχουν ακόμη, σε έντυπη και ψηφιοποιημένη (πανομοιότυπη με την έντυπη) μορφή, και σήμερα θα ήθελα να μιλήσω γι' αυτές.

Διαβάζω εφημερίδα συστηματικά από δεκατεσσάρων χρονών. Η ανακάλυψή της συνόδευε στην ουσία την ανακάλυψη του κόσμου, της κοινωνίας και της πολιτικής σε μια πορεία προς την ενηλικίωση. Την ξεκοκάλιζα, διατρέχοντας τα πάντα, το πολιτικό ρεπορτάζ, τις επιφυλλίδες, τις γελοιογραφίες, το πολιτικό κούρ κούρ, τα πολιτιστικά, κυρίως θέατρο, σινεμά, βιβλίο, τα κοινωνικά, τις συνεντεύξεις. Μόνο τα οικονομικά δεν διάβαζα έως την κρίση, ώσπου κατέληξα σήμερα να διαβάζω μέχρι και τα νέα των επιχειρήσεων. Τι μου έδινε αυτή η ανάγνωση που είχε γίνει οπωσδήποτε εθισμός; Μα μια αίσθηση της ζωντανής πραγματικότητας, την αίσθηση της συμμετοχής στο πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Με βοηθούσε να διαμορφώσω απόψεις, ενώ μια εξίσου ισχυρή αποκάλυψη ήταν, όταν διαπίστωνα ότι μια μόνο εφημερίδα δεν αρκεί διότι δίνει μια όψη της πραγματικότητας, από ορισμένη οπτική γωνία. Κυρίως η εφημερίδα με βοηθούσε να κάνω επιλογές: ποια ταινία να δω, ποιο βιβλίο να διαβάσω, σε ποια θεατρική παράσταση να πάω, κανένας δε μπορούσε να με επηρεάσει περισσότερο στις επιλογές από τις κριτικές στήλες που εμπιστευόμουν. Η ανάγνωση της εφημερίδας για μένα και άλλους ανθρώπους της γενιάς μου ήταν βασικός μοχλός της ανάγνωσης συνολικά, καθώς μας οδηγούσε σε άλλες αναγνώσεις.

Ποια είναι σήμερα η σχέση των νέων με τις εφημερίδες; Όταν μιλούμε στο μάθημα για το πώς μπορούν να ενημερώνονται για βιβλία οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί, διαπιστώνω ότι δεν γνωρίζουν καν ότι οι εφημερίδες έχουν ένθετα για το βιβλίο. Όταν μιλούμε για άλλα αναγνωστικά υλικά που χρειάζεται ένα σύγχρονο μάθημα (που δε μπορεί να εξαντλείται μόνο στο σχολικό βιβλίο) διαπιστώνω ότι δεν γνωρίζουν τη δομή μιας εφημερίδας, τα είδη των κειμένων που περιλαμβάνει. Είναι μεγάλη απώλεια για την καλλιέργεια του γραμματισμού το γεγονός ότι ποτέ δεν μπήκαν οι εφημερίδες στο σχολείο.

## ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

### Απάντηση

Η συντάκτρια χρησιμοποιεί τις ερωταποκρίσεις στη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο του κειμένου.

Η ερώτηση «Τι μου έδινε αυτή η ανάγνωση που είχε γίνει οπωσδήποτε εθισμός;» τίθεται στη μέση της δεύτερης παραγράφου, ενώ η συντάκτρια έχει προηγουμένως καταθέσει την προσωπική

της εμπειρία ως αναγνώστριας εφημερίδας, και προκειμένου να περάσει στην εξήγηση αυτής της αναγνωστικής πρακτικής.

Η δεύτερη ερώτηση εντοπίζεται στην αρχή της τρίτης παραγράφου του κειμένου: «Ποια είναι σήμερα η σχέση των νέων με τις εφημερίδες;». Έχει προηγηθεί στην προηγούμενη παράγραφο η αναφορά στη σημασία της ανάγνωσης για τη γενιά της συντάκτριας, ενώ στη συγκεκριμένη παράγραφο γίνεται λόγος για τη σχέση των σημερινών νέων με τις εφημερίδες.

Λειτουργία ερωτήσεων:

- συμβάλλουν στη συνοχή του λόγου, την ομαλή μετάβαση από το ένα θέμα στο άλλο, από παράγραφο σε παράγραφο,
- προσδίδουν αμεσότητα στον λόγο,
- υπογραμμίζουν εμφατικά το θέμα στο οποίο πρόκειται να εστιάσει, στη συνέχεια, η συντάκτρια,
- δίνουν την αίσθηση διαλόγου στο κείμενο, προσελκύοντας το ενδιαφέρον και την προσοχή του/της αναγνώστη/-τριας, καθιστώντας πιο εύληπτο το κείμενο κ.ά.

**6. Να σχολιάσεις τη χρήση του ερωτηματικού στον τίτλο του Κειμένου 1, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με στοιχεία και από το ίδιο το κείμενο. Τι αλλαγές θα δημιουργούσε η χρήση θαυμαστικού στην ίδια θέση; 15354**

***Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε;***

*Σύμφωνα με τον Eric Schmidt, Εκτελεστικό Πρόεδρο της Google, «κάθε δύο μέρες παράγουμε τόσο ψηφιακό περιεχόμενο, όσο η ανθρωπότητα δημιούργησε από καταβολής κόσμου μέχρι το 2003 – ποσότητα που αντιστοιχεί σε 5 exabytes πληροφορίας!»! Δεν είμαι βέβαιος ότι μπορούμε εύκολα να συλλάβουμε το μέγεθος αυτής της μονάδας. Ένα exabyte είναι η εξηκοστή δύναμη του δύο ή ένας δεκαδικός αριθμός με 19 ψηφία. Και είναι βέβαιο ότι αυτό το περιεχόμενο μεγαλώνει εκθετικά, καθημερινά. Όλοι μας δημιουργούμε πληροφορίες και οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στο διαδίκτυο. Και «το διαδίκτυο περιλαμβάνεται μεταξύ των λίγων πραγμάτων που η ανθρωπότητα δημιούργησε, το οποίο η ανθρωπότητα δεν καταλαβαίνει και το οποίο είναι το μεγαλύτερο πείραμα στην αναρχία που είχαμε ποτέ», όπως λέει και πάλι ο Eric Schmidt. Παράλληλα, η τεράστια πρόοδος*

που έχει συντελεστεί σε υπολογιστική ισχύ, αισθητήρες, τηλεπικοινωνίες και ενεργοποιητές είναι τόσο μεγάλη που πολλές από τις δραστηριότητές μας που πιστεύαμε ότι μόνο άνθρωποι μπορούν να τις εκτελέσουν, σήμερα γίνονται από εξελιγμένες μηχανές. Οι επιπτώσεις στη ζωή μας και στην καθημερινότητά μας θα είναι δραματικές και μόνο όσοι είναι καλά προετοιμασμένοι θα μπορέσουν να επιβιώσουν σε έναν εντελώς διαφορετικό κόσμο, ο οποίος έχει αρχίσει να διαμορφώνεται ερήμην μας.

Είναι ολοφάνερο ότι το πρώτο πράγμα που χρειαζόμαστε είναι η εξασφάλιση από την κακόβουλη χρήση των πληροφοριών. Όπως ακριβώς ο άνθρωπος ανακάλυψε τη φωτιά, η οποία είναι εξαιρετικά χρήσιμη αλλά ταυτόχρονα μπορεί να είναι πολύ καταστροφική, και στη συνέχεια δημιούργησε τα μέσα για την κατάσβεσή της, έτσι πρέπει να αντιμετωπιστεί και η διάχυση των πληροφοριών. Ο Πρόεδρος Obama στον τελευταίο χρόνο της προεδρίας του, έβαλε στον προϋπολογισμό το ποσό των 19 δισεκατομμυρίων δολαρίων για την υλοποίηση ενός σχεδίου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Αυτή είναι μια εντελώς καινούργια δραστηριότητα στον χώρο της πληροφορικής και είμαι απολύτως βέβαιος ότι πολλές εταιρείες θα χρειαστεί να δημιουργήσουν διευθύνσεις για την ασφάλεια και ακεραιότητα των πληροφοριών τους, τις οποίες θα πρέπει να στελεχώσουν με το κατάλληλο προσωπικό.

### **Απάντηση**

Με τη χρήση του ερωτηματικού στον τίτλο του Κειμένου 1 («Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε;») ο συντάκτης θέλει να δημιουργήσει έναν προβληματισμό. Με δεδομένη την έλευση της ψηφιακής εποχής, την ολοένα και αυξανόμενη διάχυση της πληροφορίας με ασύλληπτες μάλιστα ταχύτητες («κάθε δυο μέρες παράγουμε τόσο ψηφιακό περιεχόμενο όσο η ανθρωπότητα δημιούργησε από καταβολής κόσμου μέχρι το 2003»), αλλά και τους κινδύνους που κρύβονται πίσω από την κακόβουλη χρήση της, ο ίδιος ως άνθρωπος εντυπωσιάζεται μεν («5 exabytes πληροφορίας!» Δεν είμαι βέβαιος ότι μπορούμε εύκολα να συλλάβουμε το μέγεθος αυτής της μονάδας») αλλά ταυτόχρονα ανησυχεί, αφού είναι πεπεισμένος ότι «οι επιπτώσεις» του φαινομένου «στη ζωή μας θα είναι δραματικές». Μόνη λύση σε αυτή την επερχόμενη λαίλαπα είναι κατά τη γνώμη του η καλή προετοιμασία. Την ύπαρξη ωστόσο αυτής στην παρούσα φάση φαίνεται να την αμφισβητεί. Αυτή η αμφισβήτηση εκφράζεται και με το ερωτηματικό του τίτλου: «Προβληματιζόμαστε;» Δηλαδή, άραγε προετοιμαζόμαστε ως πολίτες της παγκόσμιας κοινότητας

για τη σωστή διαχείριση της επέλασης της ψηφιακής πληροφορίας; Παίρνουμε τα μέτρα μας; Είμαστε υποψιασμένοι; Προφανώς για τον ίδιο η απάντηση είναι αρνητική. Γι' αυτό και μέσω της αναλογίας και του παραδείγματος στη δεύτερη παράγραφο προσπαθεί να τονίσει το πόσο σημαντικό είναι να αναλάβουμε δράση.

Αν στη θέση του ερωτηματικού στον τίτλο υπήρχε θαυμαστικό (Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε!), την έκφραση προβληματισμού και αμφισβήτησης θα τη διαδεχόταν η βεβαιότητα, αλλά και ο ενθουσιασμός του συντάκτη ότι η παγκόσμια κοινότητα είναι σε ετοιμότητα να προσαρμοστεί στα νέα ψηφιακά δεδομένα και να αντιμετωπίσει τους όποιους κινδύνους. Ίσως, σε συνδυασμό με το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, η διατύπωση αυτή θα ισοδυναμούσε και με μια πρόσκληση προς την ανθρωπότητα για μια συλλογική ενεργοποίηση και δράση.

**7. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος οργανώνει τον λόγο της με δύο ερωτήματα. Να τα καταγράψεις και να εξηγήσεις ποιο στόχο εξυπηρετεί το καθένα από αυτά. 15329**

*«Μετά το Λύκειο, τι;». Ένα ερώτημα που απασχολούσε ανέκαθεν τους εφήβους γίνεται σήμερα ακόμη πιο κρίσιμο. Γιατροί, δικηγόροι και μηχανικοί μαστίζονται από την ανεργία και συχνά μεταναστεύουν στο εξωτερικό, η οικογενειακή επιχείρηση παραπαίει. Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την αγωνία έναντι του άδηλου επαγγελματικού μέλλοντος στην Ελλάδα; Ο κατάλληλος σχεδιασμός, η ευελιξία και η πίστη στον εαυτό μας είναι τα κυριότερα εφόδια για το μέλλον. «Η σημερινή εποχή απαιτεί από τους νέους να μάθουν να λειτουργούν ενεργητικά στις αλλαγές που συνεχώς προκύπτουν. Καλούνται να συνειδητοποιήσουν ότι θα δραστηριοποιηθούν σε μια εποχή πολύ διαφορετική από τη σημερινή και μάλιστα σε ένα διεθνές περιβάλλον: νέα όνειρα και στόχοι θα προκύψουν από νέους επαγγελματικούς τομείς και νέες επιστημονικές ανακαλύψεις», αναλύει η κ. Μαρία Κουτσαύτη, με 30ετή εμπειρία στον χώρο της Συμβουλευτικής Διαχείρισης Σταδιοδρομίας.*

#### **Απάντηση**

- Με το πρώτο ερώτημα «Μετά το Λύκειο, τι;» η αρθρογράφος εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα της, τις δυσκολίες των σύγχρονων εφήβων να επιλέξουν επάγγελμα, προσελκύοντας την



προσοχή του με μία γνωστή φράση-απορία, που παρουσιάζει με τον πιο ευσύνοπτο και παραστατικό –άρα, επικοινωνιακά αποτελεσματικό- τρόπο την επαγγελματική τους αβεβαιότητα.

• Με το δεύτερο ερώτημα «Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την αγωνία έναντι του άδηλου επαγγελματικού μέλλοντος στην Ελλάδα;» κινητοποιεί το ενδιαφέρον των αναγνωστών, προβληματίζοντάς τους για τους ενδεχόμενους τρόπους διαχείρισης της επαγγελματικής ανασφάλειας των νέων, τους οποίους και παρουσιάζει στη συνέχεια της παραγράφου. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η συνοχή του λόγου μεταξύ των περιόδων και προσδίδεται διαλογικός χαρακτήρας στο κείμενο, το οποίο αποκτά αμεσότητα και υφολογική ποικιλία.

**8. Τι πετυχαίνει η συγγραφέας με τη χρήση ερωτημάτων στην 1<sup>η</sup> παράγραφο του Κειμένου 1; 15368**

*Σε μια παγκοσμίως δύσκολη συγκυρία, υπάρχουν μερικά πράγματα που αξίζει να θυμόμαστε για τη δουλειά ως αγαθό, ως δικαίωμα και κοινωνική έννοια. Ποιοι είμαστε όταν απεκδυόμαστε την επαγγελματική μας ιδιότητα; Γιατί θεωρούμε τη δουλειά προέκταση του εαυτού μας και πότε αυτός ο υπαρξιακός προβληματισμός μετατρέπεται σε ηθικό ερώτημα;*

**Απάντηση**

Η χρήση ερωτημάτων :

- κεντρίζει το ενδιαφέρον των αποδεκτών για την ανάγνωση του κειμένου
- επιδιώκει να προβληματίσει τους αναγνώστες να απαντήσουν τα ερωτήματα
- θέτει το ευρύτερο πλαίσιο συζήτησης

**9. Στην πέμπτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο αρθρογράφος διατυπώνει ένα ερώτημα: «Πού θα βρεθούν όμως οι νέες θέσεις εργασίας, για να αντικαταστήσουν αυτές που χάνονται;» Να εξηγήσεις με συντομία πώς εξυπηρετεί τη δομή της παραγράφου η επιλογή της ερωτηματικής πρότασης. 16784**

Αφού δόθηκαν τα βαθύτερα αίτια της οικονομικής κρίσης, η επανεφεύρεση της συνεργατικής-συνεταιριστικής εργασίας είναι η μόνη δυνατότητα δημιουργίας νέων ευκαιριών εργασίας, όπως δείχνουν οι παγκόσμιες τάσεις της οικονομίας.

[...] Πού θα βρεθούν όμως οι νέες θέσεις εργασίας, για να αντικαταστήσουν αυτές που χάνονται; Η απάντηση είναι ότι μια νέα περίοδος αυτοαπασχόλησης και παραγωγής - κατανάλωσης έρχεται ως αναπόφευκτη λύση. Το «κίνημα χωρίς μεσάζοντες» αλλά και η τάση για νέους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς και γέφυρες συνεργασίας μεταξύ δικτύων καταναλωτών και παραγωγών αποτελούν την πρώτη ένδειξη.

### Απάντηση

Η ερωτηματική πρόταση τίθεται ως θεματική περίοδος στην παράγραφο και συγχρόνως βοηθά στην ανάπτυξη των σχολίων με μορφή απάντησης. Με αυτό τον τρόπο οργανώνεται δομικά η πέμπτη παράγραφος του Κειμένου 1.

### 10. Στην 3η παράγραφο του Κειμένου 1 διατυπώνεται ένα ερώτημα. Μπορείς να εξηγήσεις τον ρόλο του στη δομή της παραγράφου; 16800

Είναι γεγονός ότι οι ταχύτερες αλλαγές ασκούν ακραίες πιέσεις, όχι μόνο στα άτομα που προσπαθούν να κινηθούν προς και μέσω των αγορών εργασίας, αλλά και σε εκείνους που παρέχουν υποστήριξη για αυτές τις μεταβολές. Αναφέρεται, λοιπόν, το ερώτημα «πώς οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού μπορούν να διαχειριστούν τις νέες συνθήκες και να στηρίξουν το άτομο να σχεδιάσει τη σταδιοδρομία του σε μια αγορά εργασίας που υφίσταται διαρκείς αλλαγές και ανακατατάξεις, χωρίς να χάσει την αίσθηση του εαυτού και της κοινωνικής του ταυτότητας;». Σε αυτή τη σύνθετη ανάπτυξη σταδιοδρομίας ο επαγγελματικός σύμβουλος καλείται να ενθαρρύνει το άτομο να δώσει προσωπικό νόημα στην σταδιοδρομία του, αναπτύσσοντας μια ενισχυμένη αίσθηση ταυτότητας και ουσιαστική επαγγελματική δράση (Young & Collin, 2004). Θετικά αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν μέσω της υιοθέτησης κατάλληλων παρεμβάσεων που οδηγούν από τη διερεύνηση των περιστασιακών επιλογών στην αναζήτηση του σχεδιασμού ζωής, από τη συνειδητοποίηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας στη διαμόρφωση της ταυτότητας και από την αναγνώριση των γεγονότων στην αξιολόγηση προοπτικών. Όλα τα παραπάνω προκάλεσαν την ανάδυση της έννοιας της επαγγελματικής προσαρμοστικότητας ως το «κλειδί» για την αντιμετώπιση των νέων κοινωνικών συνθηκών (Savickas, 2013).

### Απάντηση

«πώς οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού ... και της κοινωνικής του ταυτότητας;». Το ερώτημα δομικά συντελεί στην διαδικασία παρουσίασης του ρόλου του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού στην παράγραφο μετά τη γενική τοποθέτηση για το νέο εργασιακό τοπίο. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η ομαλή μετάβαση στο επόμενο νόημα (ρόλος του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού), αφού έχει γίνει λόγος στο προηγούμενο κείμενο για τις ταχύτατες αλλαγές που έχουν σημειωθεί στην αγορά εργασίας.

11. **«Οικογένεια ή καριέρα»;** Να εξηγήσεις πώς συμβάλλει η χρήση του ερωτήματος στην οργάνωση του κειμένου. → σημείωση: είναι στον πρόλογο 17110

*«Οικογένεια ή καριέρα»; Το δίλημμα των σύγχρονων γυναικών είναι περισσότερο έντονο για τις Ελληνίδες. Πολλές δεν κάνουν καν χρήση ολόκληρης της άδειας μητρότητας ή της ευελιξίας ωραρίου για τις νέες μητέρες που προβλέπεται από το νόμο, ενώ αρκετές αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη δουλειά τους, όταν κάνουν οικογένεια.*

### Απάντηση

Λειτουργία ερωτήματος στην οργάνωση του κειμένου: Εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα του κειμένου, προσελκύνοντας εξ αρχής το ενδιαφέρον του, προκαλώντας την απορία και τον προβληματισμό του για το δίλημμα που φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες εργαζόμενες Ελληνίδες, το οποίο αναλύεται στη συνέχεια. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης κατατοπίζεται από την εισαγωγική παράγραφο με άμεσο τρόπο για το θέμα του κειμένου.

12. Ποιο είναι το περιεχόμενο και ποιος ο δομικός ρόλος των 3 ερωτημάτων στο Κείμενο 1; Για την απάντηση να λάβεις υπόψη σου και τη θέση των ερωτημάτων στο κείμενο. 19478

*Οι νέες τεχνολογίες και η πρόκληση για τους εργαζομένους.*

*Από το κίνημα των Λουδιτών<sup>2</sup> στις αρχές του 19<sup>ου</sup> αιώνα, που έσπαγαν τις μηχανές για να μη χάσουν τη δουλειά τους μέχρι σήμερα, η προοπτική της αυτοματοποίησης γεννά σοβαρές ανησυχίες για την απασχόληση. Τρία ερωτήματα εγείρονται για τις επιπτώσεις των σημερινών ψηφιακών τεχνολογιών στην αγορά εργασίας: Θα υπάρχουν αρκετές δουλειές για τους εργαζόμενους; Πού θα βρίσκονται οι δουλειές του μέλλοντος; Θα είναι οι αμοιβές αρκετά υψηλές, για να αποφύγουμε την έκρηξη της φτώχειας και των ανισοτήτων;*

*Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ξεκάθαρη. Ιστορικά έχει αποδειχτεί ότι οι τεχνολογικές καινοτομίες που αντικαθιστούν θέσεις εργασίας δεν επιφέρουν μακροπρόθεσμες αλλαγές στην απασχόληση στις βιομηχανοποιημένες χώρες. Ωστόσο, ο φόβος της τεχνολογικής ανεργίας παραμένει, επειδή ουδείς είναι βέβαιος ότι θα συνεχίσουν να δημιουργούνται νέες δουλειές σε άλλους τομείς της οικονομίας. Όταν συγκρίνουμε τις ικανότητες των μηχανών και των ανθρώπων, πολλές φορές βλέπουμε ότι η πλάστιγγα γέρνει προς τις μηχανές. Αλλά οι άνθρωποι έχουν μια αποδεδειγμένη ικανότητα δημιουργίας νέων αντικειμένων δουλειάς.*

*Το πρόβλημα δεν είναι ότι οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν λίγες θέσεις εργασίας, αλλά το ότι ελάχιστοι εργαζόμενοι έχουν τις δεξιότητες να καλύψουν τις θέσεις αυτές. Άρα, όσον αφορά στο δεύτερο ερώτημα, η πρόκληση για τους εργαζόμενους είναι είτε να στραφούν σε επαγγέλματα συμπληρωματικά των νέων τεχνολογιών, όπως είναι ο προγραμματισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών ή η ρομποτική, είτε σε επαγγέλματα που δεν μπορούν να προγραμματιστούν, όπως οι υπηρεσίες συμβούλων ή νοσοκομειακή περίθαλψη. Μάλιστα, η μεταβατική περίοδος σε ό,τι αφορά τον εκσυγχρονισμό της απασχόλησης είναι ευκολότερη εκεί που τα εκπαιδευτικά συστήματα ευνοούν την ανάπτυξη ενός εύρους δεξιοτήτων και όπου οι ευέλικτες αγορές εργασίας εξασφαλίζουν τη δυνατότητα επανεκπαίδευσης των εργαζομένων.*

*Το τρίτο ερώτημα, το σχετικό με την ανισότητα, είναι και το πιο δύσκολο να απαντηθεί, διότι αφορά ως επί το πλείστον πολιτικές επιλογές. Μελέτες σε διάφορους επαγγελματικούς τομείς έδειξαν ότι η δυνατότητα πρόσβασης σε νέες τεχνολογίες αυξάνει τις κοινωνικές ανισότητες. Εν προκειμένω, το ερώτημα – κλειδί δεν είναι αν κάποιοι γίνονται πολύ πλούσιοι, αλλά πώς οι χαμηλότεροι μισθοί θα εξασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση.*

---

<sup>2</sup> Λουδισμός ή Λουδιτισμός είναι κίνημα που ξεκίνησε τον 19ο αιώνα στην Αγγλία, από υφαντουργούς οι οποίοι εξεγέρθηκαν κατά των νεοκατασκευασθέντων μηχανημάτων της βιομηχανικής επανάστασης, που σκοπό είχαν τη μείωση του εργατικού προσωπικού και κατά συνέπεια την έκλειψη της εργασίας τους ως τεχνιτών.



*Γενικά η Ευρώπη φροντίζει περισσότερο για την άμβλυνση των ανισοτήτων από όσο οι ΗΠΑ, εφαρμόζοντας πολλά προγράμματα αναδιανομής του πλούτου. Όσο για τις πολιτικές που μπορούν να εφαρμοστούν, για να καταπολεμηθεί η φτώχεια, είναι πολλές. Οι σκανδιναβικές χώρες, για παράδειγμα, βασίστηκαν στην υψηλή φορολόγηση, για να χρηματοδοτήσουν εκτεταμένα προγράμματα κοινωνικής στήριξης. Ένας υποχρεωτικός κατώτατος μισθός ή οι φοροαπαλλαγές στα χαμηλά εισοδήματα ίσως είναι απαραίτητα μέτρα. Εν κατακλείδι, το ζητούμενο είναι να μη δώσεις στους ανθρώπους αφορμές, για να αντιταχθούν στις τεχνολογικές καινοτομίες.*

### **Απάντηση**

Η 1η παράγραφος – ο πρόλογος – του Κειμένου 1 καταλήγει σε τρία (3) βασικά ερωτήματα που σχετίζονται με τις συνέπειες της ραγδαίας τεχνολογικής προόδου στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, με το πρώτο ερώτημα ο αρθρογράφος αναρωτιέται αν πρόκειται να υπάρξουν αρκετές θέσεις εργασίας στο τεχνολογικά εξελιγμένο μέλλον, με το δεύτερο προβληματίζεται σε ποιους τομείς θα βρίσκονται οι θέσεις αυτές, ενώ με το τρίτο θίγει το θέμα των αμοιβών, προκειμένου να αποφευχθεί η έκρηξη της φτώχειας και ο πολλαπλασιασμός των ανισοτήτων.

Ο ρόλος των ερωτημάτων αυτών είναι πολύ σημαντικός, εφόσον δεν αποτελούν απλώς ένα ρητορικό τέχνασμα που θα προσελκύσει την προσοχή του αναγνώστη, αλλά συνιστούν το βασικότερο δομικό χαρακτηριστικό του κειμένου, υπό την έννοια ότι απαντώνται στις επόμενες παραγράφους, και μάλιστα κατ' απόλυτη αντιστοιχία: το πρώτο ερώτημα απαντάται στη δεύτερη παράγραφο, το δεύτερο στην τρίτη και το τρίτο στην τέταρτη. Με άλλα λόγια, στο συγκεκριμένο άρθρο παρατηρείται το εξής δομικό σχήμα: στον πρόλογο ο αρθρογράφος θέτει τα βασικά ζητήματα, τα οποία πρόκειται να επεξεργαστεί, σε μορφή ερωτημάτων, και στη συνέχεια απαντά στο καθένα από αυτά ανά παράγραφο. Μ' αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η συνεκτικότητα (νοηματική αλληλουχία) του κειμένου.

## **ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**13. Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο τα ερωτήματα στην αρχή του Κειμένου 1 συμβάλλουν στην οργάνωση των νοημάτων του και στην εισαγωγή στο θέμα.**

**15277**

*Έχετε αναρωτηθεί γιατί η Siri, η Alexa και η Cortana έχουν γυναικεία ονόματα και φωνές; Πώς οι μηχανές βλέπουν τις γυναίκες; Κι άραγε μπορούν οι μηχανές να αντιληφθούν τη*

διαφορετικότητα; Η έκθεση «Her Data», που παρουσιάζεται αυτές τις ημέρες, διερευνά τη σημασία των δεδομένων και των αλγορίθμων στη σημερινή εποχή της τεχνητής νοημοσύνης μέσα από τη θέση της γυναίκας. Στερεότυπα, προκαταλήψεις και ταμπού φαίνεται πως επανέρχονται ισχυρότερα στην ψηφιακή σφαίρα. Τέσσερις γυναίκες εικαστικοί παρουσιάζουν διαφορετικές ιστορίες για το πώς οι κυρίαρχες τεχνολογικές αφηγήσεις επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο βιώνουμε τις ταυτότητές μας και τον κόσμο μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τις μηχανές αναζήτησης και τις εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης.

### Απάντηση

Τα ερωτήματα λειτουργούν ως στοιχείο συνοχής, καθώς εισάγουν στο βασικό θέμα του κειμένου. Θέτουν εν ολίγοις όλους εκείνους τους προβληματισμούς, οι οποίοι θα σχολιαστούν στη συνέχεια από τις τέσσερις εικαστικούς. Επίσης, η εισαγωγή στο θέμα γίνεται με τρόπο που δημιουργεί προβληματισμό από την πλευρά της δημοσιογράφου και κεντρίζει την περιέργεια του αποδέκτη του μηνύματος, ώστε να διαβάσει με ενδιαφέρον τις απόψεις των εικαστικών που διατυπώνονται στη συνέχεια του κειμένου.

14. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι συντάκτες του παραθέτουν ερωτήματα. Τι θέλουν να πετύχουν με αυτόν τον τρόπο; Πιστεύεις ότι θα άλλαζε το ύφος λόγου της παραγράφου, αν στη θέση των ερωτημάτων υπήρχαν προτάσεις κρίσεως και γιατί; 15316

Η βιομηχανία της ομορφιάς προβάλλει κατά κύριο λόγο γυναίκες, αλλά και άνδρες, «αποδεκτούς», που εντάσσονται στα στερεότυπα περί κάλλους, όπως ορίζονται σε εξώφυλλα περιοδικών και κοινωνικά δίκτυα. Τα ερωτήματα που προκύπτουν είναι πολλά: γιατί κάποιος έχει λόγο για το δικό σου σώμα; Πρέπει εσύ να θωρακίζεις τον εαυτό σου, για να μη γίνεσαι έρμαιο στην άποψη κάποιου; Πώς μπορούμε να αλλάξουμε τον ορισμό του τι είναι αποδεκτό ως σώμα; Τάπες, ψηλοτάκουνα, τόφαλοι, κοκκαλιάρηδες, με λεύκη, με ψωρίαση, με άπειρα τατουάζ: πώς μπορούμε να πάψουμε να χαρακτηρίζουμε ανθρώπους, προσβάλλοντας και πληγώνοντάς τους;

### Απάντηση

Με την παράθεση ερωτημάτων στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι συντάκτες του επιδιώκουν να προσδώσουν στον λόγο προφορικότητα, αμεσότητα και υφολογική ποικιλία. Επίσης, με αυτόν τον τρόπο ενεργοποιείται το ενδιαφέρον του δέκτη και η εισαγωγική παράγραφος πετυχαίνει έναν βασικό της στόχο. Αν στη θέση των ερωτήσεων υπήρχαν κύριες προτάσεις κρίσεως, το ύφος του λόγου θα ήταν διαφορετικό, καθώς θα επρόκειτο για διατύπωση μιας κρίσης, σκέψης ή διαπίστωσης που εμπεριέχει έναν μεγάλο βαθμό βεβαιότητας ή μεταφέρει μια απλή πληροφορία. Με αυτόν τον τρόπο, ο λόγος δεν θα πετύχαινε την άμεση εμπλοκή των αναγνωστών/-στριών ούτε θα ενεργοποιούσε στον ίδιο βαθμό το ενδιαφέρον τους.

- 15. Να δικαιολογήσεις την επιλογή των δύο ερωτημάτων στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 λαμβάνοντας υπόψη και τη θέση που αυτή έχει στη δομική οργάνωση του κειμένου. 28045**

#### ***Η εξουσία του τηλεκοντρόλ***

*Το κείμενο αποτελεί άρθρο της Μαριάννας Τζιαντζή που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό TV της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ στις 11-04-2010 (διασκευή).*

*Ποιος κρατάει τα ηνία της τηλεθέασης στο σπίτι; Ποιο χέρι πατάει τα πλήκτρα του τηλεκοντρόλ; Τον περασμένο Φεβρουάριο, ένα αμερικανικό περιοδικό δημοσίευσε μία έρευνα, σκοπός της οποίας ήταν να διαπιστωθεί αν ο κύριος ή η κυρία έχει το πάνω χέρι ως προς το τι θα δει το ζευγάρι στην τηλεόραση. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν, στο 29% των ζευγαριών ο σύζυγος είναι αυτός που αποφασίζει τι θα δουν μαζί, ενώ μόνο το 4% των γυναικών επιλέγουν αυτές κανάλι. Στο 21% των περιπτώσεων, άντρες και γυναίκες έχουν τα ίδια γούστα, ενώ στο 38% αποφασίζουν εναλλάξ.*

#### **Απάντηση**

Η 1η παράγραφος του κειμένου 1 εισάγεται στον λόγο με δύο (2) αλληπάλληλα ερωτήματα, τα οποία διαδραματίζουν τον ρόλο θεματικής πρότασης και απαντώνται αμέσως από την

αρθρογράφο. Η απάντηση καλύπτει τις λεπτομέρειες της παραγράφου – συμπέρασμα δεν εξάγεται – και περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία (αριθμητικά δεδομένα), αντίστοιχα προς το περιεχόμενο των ερωτημάτων.

Τα ερωτήματα θέτουν το θέμα του κειμένου (ποιο μέλος του ζευγαριού αποφασίζει ποια εκπομπή θα επιλεγεί για κοινή τηλεθέαση) στην αρχή και με τρόπο όσο πιο άμεσο και κατανοητό γίνεται, λόγω του απλού λεξιλογίου και της σαφήνειας της έκφρασης. Ο αναγνώστης ωθείται να προβληματιστεί και ίσως να δώσει και τη δική του απάντηση, ωστόσο η αρθρογράφος επιλέγει να προβάλλει το δικό της πληροφοριακό υλικό για να τον ενημερώσει.

**16. Με ποιο τρόπο τα ερωτήματα στο τέλος της 3<sup>ης</sup> παραγράφου του Κειμένου 1 συμβάλλουν στη συνοχή με την 4<sup>η</sup> παράγραφο; 28111**

*Clicktivism· ο ακτιβισμός πιο κοντά μας από ποτέ*

*Το κείμενο αντλήθηκε από τον ιστότοπο [www.pillowfights.gr](http://www.pillowfights.gr) και υπογράφεται από την Ελπίδα Μπογράκου.*

*Είμαι σίγουρη ότι κι εσύ θυμάσαι την εποχή που βγαίναμε από το μετρό στην Πλατεία Συντάγματος ή στην Πλατεία Κοραή στο Πανεπιστήμιο και αμέσως μας προσέγγιζαν εκπρόσωποι από διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις είτε για οικονομική ενίσχυση είτε για να μας ενημερώσουν για την κλιματική αλλαγή, την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις κοινωνικές ανισότητες και δράσεις από πολυεθνικές εταιρείες που βλάπτουν τον άνθρωπο, την γλωρίδα και την πανίδα. Απότερος σκοπός όλων να γίνουμε μέλη της οργάνωσης, του εκάστοτε κινήματος και των διαφόρων ακτιβιστικών δράσεων. Θυμόμαστε επίσης πόσο απασχολημένοι ήμασταν, αφού λέγαμε πως δεν μπορούμε εκείνη τη στιγμή και πως θα το ψάξουμε στο σπίτι.*

*Πλέον αυτό έχει αλλάξει και δεν θυμόμαστε καλά την τελευταία φορά που συνέβη κάτι τέτοιο. Τώρα πια η ενημέρωση μεταφέρθηκε από τις πλατείες στις οθόνες μας και δεν βασίζεται μόνο στις πέντε-έξι βασικές πληροφορίες κάποιων εκπροσώπων, αλλά σε αναρίθμητες σελίδες οργάνωσης που βρίσκονται online. Η συμμετοχή μας δε στηρίζεται στο να δώσουμε λίγο από τον προσωπικό μας χρόνο, αλλά στο να «μοιραστούμε» την εικόνα, το βίντεο, το post. Πλέον δεν είμαστε τόσο*



απασχολημένοι, γιατί η τεχνολογία έχει κάνει τα πράγματα πιο εύκολα και πιο γρήγορα και από τον παραδοσιακό ακτιβισμό έχουμε περάσει πλέον στον αιώνα του ψηφιακού, του *Clicktivism*.

Σύμφωνα με το Λεξικό του Cambridge, ο ψηφιακός ακτιβισμός (*clicktivism*) είναι μια μορφή ακτιβισμού που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (*Facebook, Instagram, Twitter*), για να υπογραφούν αιτήσεις και να οργανωθούν διαμαρτυρίες. Ο 21ος αιώνας χαρακτηρίζεται από πολλούς Κοινωνιολόγους ως ο αιώνας της κατ' εξοχήν ψηφιακής πληροφορίας. Ο Manuel Castells, στο βιβλίο του *The Rise of the Network Society*, υποστηρίζει ότι οι κοινωνίες μας είναι πλέον κοινωνίες δικτύου δίνοντας μεγάλη έμφαση στο πώς τα διάφορα δίκτυα που δημιουργούνται online επηρεάζουν την καθημερινότητά μας, τις επιλογές μας, τις δράσεις μας και την πολιτική συμμετοχή μας. Και ποιος μπορεί να τον διαψεύσει; Φτάνει μόνο να κοιτάξεις την αρχική σου σελίδα στο Facebook, το feed ή τα stories σου στο Instagram. Πόσα repost έχεις κάνει τα τελευταία χρόνια από οργανώσεις που ορθώνουν το ανάστημά τους στις κοινωνικές αδικίες του συστήματος κατά των διαφόρων ομάδων που υπάρχουν σε μια κοινωνία. Πόσες φορές έχεις χρησιμοποιήσει, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, τα social media για να μιλήσεις για ζητήματα που σε απασχολούν;

Για όλους αυτούς τους λόγους και για πολλούς παραπάνω ο αιώνας μας θεωρείται ο αιώνας του ψηφιακού ακτιβισμού. Είναι πολλοί αυτοί που θα προσπαθήσουν να μειώσουν τη σημαντικότητά του υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για μια επιφανειακή δράση που δεν ενέχει τη δημιουργία προσωπικών δεσμών που κάποτε έκαναν εφικτή την κοινωνική αλλαγή. Η πραγματικότητα που βιώνουμε όμως είναι λίγο διαφορετική.

[...]Με αφορμή τα πρόσφατα κινήματα που διαδόθηκαν μέσω των social media, όπως το φεμινιστικό κίνημα #metoo μπορεί εύκολα να καταλάβει κάποιος τη δύναμη που κρύβει ένα απλό post ή hashtag. Η δύναμη να αλλάξεις αυτά που δεν έχουν θέση στη κοινωνία ισότητας και αλληλεγγύης που έχεις φανταστεί, σε ένα κράτος που προνοεί για όλους ανεξαιρέτως φύλου, χρώματος και ερωτικού προσανατολισμού είναι πιο κοντά απ' όσο νομίζεις. Είναι τόσο κοντά όσο απέχει η οθόνη από τα χέρια σου. Το μυστικό βέβαια είναι να μην αρκεστείς μόνο σε αυτό. Όταν η φωνή σου ακουστεί και οι αιτήσεις σου βροντερά απηχίσουν την αγανάκτηση σου και καταφέρεις να συσπειρώσεις τον κόσμο γύρω σου, μη σταματήσεις.

Κάνε τον λόγο σου πράξη. Κάνε το click σου δράση.

### Απάντηση

Οι ερωτήσεις της 3ης παραγράφου συμβάλλουν στη συνοχή του κειμένου, καθώς συνιστούν την κατακλείδα της, αναφέροντας τους λόγους που με τη συνδρομή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προωθούνται δράσεις ακτιβισμού (αντιδράσεις στις κοινωνικές αδικίες του συστήματος, πεδίο έκφρασης για ζητήματα που απασχολούν την κοινότητα). Με τη φράση «Για όλους αυτούς τους λόγους» επιτυγχάνεται η σύνδεση με την 4η παράγραφο και αιτιολογεί τον λόγο που «ο αιώνας μας θεωρείται ο αιώνας του ψηφιακού ακτιβισμού».



# αήιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ